

T.C.
YARGITAY
9. Hukuk Dairesi

TÜRK MİLLETİ ADINA
YARGITAY İLAMI

ESAS NO : 2022/2354
KARAR NO : 2022/3396

BÖLGE ADLİYE
MAHKEMESİ : Ankara 8. Hukuk Dairesi
TARİHİ : 09/12/2021
NUMARASI : 2021/2623-2021/3048
DAVACI : EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI (EĞİTİM-BİR-SEN) ADINA
VEKİLİ AVUKAT KADRIYE CANYURT
DAVALI : İÇİŞLERİ BAKANLIĞI ADINA VEKİLİ
DAVA TÜRÜ : ALACAK
İLK DERECE
MAHKEMESİ : Ankara 32. İş Mahkemesi
TARİHİ : 17/06/2021
NUMARASI : 2019/1164-2021/596

Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizen incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, davacı sendikanın 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu çerçevesinde kurulmuş bir kamu sendikası olduğunu, usta öğreticilerin valilik onayı ile işe alınmaları sebebiyle kamu görevlisi olduklarını, davalıya ait Halk Eğitim Müdürlüğünde usta öğretici olarak görev yapan 'ın 22.11.2019 tarihinde sendikalarına üye olduğunu, 4688 sayılı Kanununun 25/2 maddesi gereğince üye aidatının ilgilinin bordrosundan kesilmesi için davalı tarafa bildirimde bulunulmasına rağmen, davalı tarafın ilgili usta öğreticinin kısmi zamanlı usta öğreticilik kapsamında ek ders ücreti karşılığında görev yaptığı ve kamu görevlisi olmadığını bildirdiğini belirterek usta öğretici 'ın kamu görevlisi ve davacı sendikanın üyesi olduğunun tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

Mahkemece, ilgili usta öğreticinin mahalli mülki amirin tasarrufu ile 4857 sayılı Kanunu kapsamında işçi sıfatı taşıdığı ve kamu görevlisi olmadığı, bu sebeple 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu çerçevesinde kurulmuş davacı kamu sendikasına üye olamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

ESAS NO : 2022/2354

KARAR NO : 2022/3396

İstinaf Başvurusu:

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti:

Bölge adliye mahkemesince, İlk Derece Mahkemesi kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olduğu gerekçesiyle, istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Karar yasal süresi içerisinde davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Gerekçe:

Taraflar arasında çözümü gereken ilk uyuşmazlık, davalıya bağlı halk eğitim merkezinde çalışan usta öğretici ile davalı arasındaki hukuki ilişkinin niteliğinin belirlenmesidir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Ders görevi” başlıklı 89 uncu maddesinin birinci fıkrasında “Her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile Üniversite ve Akademi (Askeri Akademiler dahil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir” hükmüne yer verilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan “Ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar ilgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tespit olunur” şeklindeki düzenleme “İlgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun” ibaresi ise 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 182. maddesiyle “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 47 nci maddesi hükmüne göre, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ve hizmet içi yetiştirme kurs, seminer ve konferanslarında uzman ve usta öğreticiler de geçici veya sürekli olarak görevlendirilebilir. Öğretim tür ve seviyelerine göre uzman ve usta öğreticilerin seçimlerinde aranacak şartlar, görev ve yetkileri, yönetmeliklerle tespit edilir.

Bu yasal düzenleme uyarınca çıkarılan Milli Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesi gereğince “Uzman ve usta öğreticiler aşağıdaki şekillerde görevlendirilirler;

1 - Geçici personel olarak:

Geçici personel olarak görevlendirilecek uzman ve usta öğreticiler ile yapılacak sözleşme esasları 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 15/05/1975 gün ve 1897 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile değiştirilen 4 üncü maddesine göre Bakanlıkça hazırlanır.

2 - Ek ders görevi verilmesi yoluyla:

4 üncü maddede belirtilen esaslara göre ek ders görevi verilmesi yoluyla görevlendirilecek uzman ve usta öğreticilere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca 1/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda belirtilen miktarda ek ders görevi verilebilir”.

16.12.2006 tarihli ve 26378 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin 01.12.2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının “Ders ücreti karşılığında görevlendirme” başlıklı 9. maddesinin (1)-(b) bendinde, öğretmen sayısının yetersiz olması hâlinde;

“İlgili mevzuatında belirtilen esaslara göre uzman ve usta öğretici olarak nitelendirilenlerden;

ESAS NO : 2022/2354

KARAR NO : 2022/3396

1) Resmî görevi bulunanlara haftada 10 saate,

2) Resmî görevi bulunmayanlara haftada 40 saate, kadar okul öncesi, meslekî ve teknik orta öğretim, özel eğitim ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders görevi verilebilir” düzenlemesine yer verilmiştir.

Konu ile ilgili olarak, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı Sigorta İşleri Genel Müdürlüğü Sigorta Primleri Daire Başkanlığınca yayınlanan “Usta Öğreticiler” konulu 16.02.2004 tarihli ve 101572 sayılı, 16-309 Ek sayılı Genelgede ise, Çıraklık ve Halk Eğitim Merkezlerinde herhangi bir kadroya bağlı olmaksızın ders ücreti karşılığında çalışan usta öğreticilerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 89. maddesine göre çalıştırıldıkları, geçici personel statüsünde buldukları, İş Kanununa tâbi olmadıkları belirtilmiş, bu nedenle anılan kişilere ödenen ücretlerden 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu’nun (4571 sayılı Kanun ile değiştirilen) 46. maddesi hükmü gereğince işsizlik sigortası priminin kesilmemesinin uygun görüldüğü bildirilmiştir.

4857 sayılı Kanun’un 2 inci maddesinde “işçi”, bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişi olarak tanımlanmıştır. İşçi sıfatının kazanılması iş sözleşmesinin varlığına dayandığından, her şeyden önce ortada tarafların serbest iradeleriyle kabul edilmiş bir sözleşme ilişkisinin bulunması zorunludur. Niteliği itibariyle bir özel hukuk sözleşmesi olan iş sözleşmesinde taraflar, yasaların öngördüğü sınırlar içinde sözleşmenin konusunu, amacını, biçimini, bağlantı kuracakları kişileri serbestçe seçebilirler. Buna karşılık istihdamın idari sözleşme, görevlendirme veya atama suretiyle yapılması durumunda, çalışma ilişkisinin çerçevesini oluşturan yasal mevzuat tarafların hareket serbestisini kısıtlamakta ve kişileri statü hukukuna tabi kılmaktadır.

Somut olayda, davacının, davalıya bağlı Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü işyerinde Kaymakam onayı ile ek ders ücreti karşılığında çalıştığı dosya kapsamından anlaşılmaktadır. 657 sayılı Kanun’un 89. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak hazırlanan Esaslarda, ders görevi alacakların taşınması gereken nitelikler, göreve alınma, çalışma koşulları ile yapılacak ödemeler önceden düzenlenmiş, idareye göreve alma ve sonlandırma gibi konularda üstün yetkiler verilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında varılan neticede, taraflar arasında iş sözleşmesi bulunmadığı, çalışma ilişkisinin idarece yapılan görevlendirmeye dayalı olduğu, göreve alınma, çalışma koşulları ile ödenecek ücretin statü hukuku içinde düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla taraflar arasındaki ilişki statü hukukuna tabi olup, Sosyal Güvenlik Hukuku açısından primlerin Sosyal Güvenlik Kurumu’na ödenmesi, davacının özel hukuk kapsamında sözleşme ile çalıştığını göstermez (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun, 30.11.2021 tarih, 2019/9-786 esas, 2021/1518 karar sayılı kararı; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi’nin 16.06.2020 tarih, 2016/19230 esas, 2020/6243 karar sayılı kararı). Davacı sendikanın tespit istemine konu usta öğreticinin Halk Eğitim Merkezindeki çalışmasının iş sözleşmesine dayanmadığı, usta öğreticinin 4857 sayılı Kanun kapsamında işçi sayılmadığı açık olup, mahkemece aksi yönde değerlendirme yapılması yerinde değildir.

İkinci olarak, davalıya bağlı Halk Eğitim Merkezinde statü hukukuna tabi olarak çalışan usta öğreticinin 4688 sayılı Kanun kapsamında ‘kamu görevlisi’ olarak kamu sendikasına üye olup olamayacağı uyuşmazlık konusudur.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu, Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadî teşebbüslerinde, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri hakkında uygulanır (m.2). Kanunun kapsamına ilişkin 2 inci

ESAS NO : 2022/2354

KARAR NO : 2022/3396

maddenin gerekçesinde de vurgulandığı gibi, düzenleme ile kamu kesiminde işçi statüsünde çalışanlar dışında kalan tüm kamu çalışanlarının sendika kurma özgürlüğü ve hakkından yararlanması öngörülmüştür. Anayasanın 128 inci maddesinde genel idare esaslarına göre gördürülmesi gereken kamu hizmetlerinin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütüleceği belirtilmiş ise de ‘kamu görevlisinin’ tanımı yapılmamıştır. Ancak Kanun kapsamı, kamu kesiminde işçi statüsü dışında çalışan tüm personeli kavrayacak şekilde geniş tutulmuştur.

Bu Kanunun uygulanmasında kamu görevlisi; Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların kadro veya pozisyonlarında istihdam edilenlerden işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlilerini; kamu işvereni ise kamu görevlilerinin çalıştığı tüzel kişiliği olan ya da olmayan kamu kurum ve kuruluşlarını ifade eder (m. 3/1-a, b).

Kamu görevlileri çalıştıkları işyerinin girdiği hizmet kolunda kurulu bir sendikaya üye olabilirler (m. 14/2). İlke olarak tüm kamu görevlilerinin sendikal haklardan yararlanmaları benimsenmiş ise de, görevlerinin niteliği gereği sendikaya üye olamayacak kamu görevlileri Kanunun 15 inci maddesinde sayılmıştır.

Bu yasal düzenlemelere göre, davalı bakanlığın Kanun kapsamında kamu işvereni olduğu noktasında tereddüt bulunmamaktadır. Davalıya ait işyerinde bir iş sözleşmesine göre çalışmayan usta öğreticinin Kanunun 3 üncü maddesinin (b) bendinde tanımlanan şekilde ‘kamu görevlisi’ olduğu açıktır. Usta öğretici, Kanunun 15 inci maddesinde sendikaya üye olamayacağı öngörülen kamu görevlilerinden birisi değildir. Kanuna göre, kamu görevlileri çalıştıkları işyerinin girdiği hizmet kolunda kurulu bir sendikaya üye olabilirler (m.14/2). Sendikaya üyelik, kamu görevlisinin üç nüsha olarak doldurup imzaladığı üye formu ile sendikaya başvurusu ve başvurunun sendika yetkili organınca kabulü ile kazanılır. Üyelik başvurusu, sendika tarafından en çok otuz gün içinde reddedilmediği takdirde üyelik istemi kabul edilmiş sayılır. (m. 14/3-4).

Somut olayda, usta öğretici olarak görev yapan kamu görevlisinin üyelik başvurusu sendika tarafından kabul edilmiş olup üyeliğin kazanılması noktasında bir tereddüt bulunmamaktadır. Davacı sendika, üyeliği davalı tarafa bildirerek aidat kesintisi yapılmasını talep etmiş, davalı bakanlık ise usta öğreticinin “işçi” olarak çalıştığı gerekçesiyle bu talebin gereğini yerine getirmemiştir. Bu halde, davacı sendikanın tespit isteğinde hukuki yararı vardır. Davalı bakanlığa bağlı halk eğitim merkezinde çalışan usta öğreticinin, 4688 sayılı Kanun kapsamında kamu görevlisi olarak davacı sendikaya üye olabileceğinin tespitine karar verilmesi gerekir. Mahkemece açıklanan ilke ve esaslar gözetilmeksizin tespit isteğinin reddine karar verilmesi hatalı olup, kararın bu sebeple bozulması gerekmiştir.

SONUÇ:

Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esaslan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA**, İlk Derece Mahkemesi kararının yukarıda yazılı sebepten dolayı **BOZULMASINA**, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde ilgiliye iadesine 15.03.2022 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Dr. S. GÖKTAŞ	S. NAMAZCI	H. AYDINLI	Ş. KIRMAZ	D. KORKMAZ